

JÄRFÄLLA KOMMUN

Patientsäkerhetsberättelse för elevhälsans medicinska insats

Systematiskt arbete för kvalitet och säkerhet

Gunilla Klerck Marklund, verksamhetschef för de medicinska insatserna inom Järfällas
kommuns kommunala grund- och gymnasieskolor

ÅR 2015

Sammanfattning

Hälso- och sjukvården ska enligt lag bedrivas så att den uppfyller kraven på god vård. Målet är god hälsa och vård på lika villkor, och detta gäller också för oss i elevhälsans medicinska insatser.

Det kan handla om tillgänglighet, kompetens, tid per elev, dokumentation, sekretess, hälsobesök, säkra vaccinationer, olycksfallsstatistik, rätt stöd för elever med särskilda behov, kommunikation, samverkan, fysisk/psykisk miljö samt om bemötande.

Ledningssystem och kvalitetsdokument finns där rutiner för patientsäkerhetsarbetet beskrivs. Samverkan och samarbete med interna och externa enheter sker kontinuerligt. Fortbildning sker fortlöpande.

Egenkontroll hur patientsäkerheten följer upp:

Egenkontroll sker kontinuerligt och systematiskt genom att utvärdera verksamheten.

Utvärdering av läsårsarbetet och jämförelser med andra enheter samt stickprov i journaldokumentationen och besök på mottagningar.

Vårdskador och risker för vårdskador identifieras och hanteras av personal inom verksamheten enligt utarbetade riktlinjer inom enheten, hänvisning till lokal metodbok och enligt socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om anmälningsskyldighet enligt Lex Maria. SOFS 2008:25 Vårdgivaren ska anmäla händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada till inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Avvikelser rapporteras till verksamhetschefen, som gör en risk- och händelseanalys och vid behov diskuteras händelser med medicinska ansvarig skolläkare och med berörda personer. Åtgärder tas vid behov.

De medicinska insatserna inom elevhälsan strävar alltid efter ett samarbete med vårdnadshavarna och eleven kring elevens hälsa utifrån elevens ålder och mognad.

Fördelning av organisatoriskt ansvar

Enligt patientsäkerhetslagen (2010:659) 3 kap. 9§ ska vårdgivaren dokumentera hur det organisatoriska ansvaret är fördelat inom elevhälsan. Detta finns dokumenterat i ledningsdokument.

Inom Järfälla kommun ser fördelningen ut som följer.

Elevhälsans medicinska insatser

Skolsköterskor och skolläkare på grundskolorna är anställda centralt inom Järfälla Barn- och elevhälsa (JBE). Skolsköterskorna på Järfälla kommuns kommunala gymnasieskolor är anställda av rektor och skolläkare köps utav JBE.

Enhetschef på JBE

Har personalansvar för elevhälsans medicinska insatser på Järfälla kommuns kommunala grundskolor.

Verksamhetschef för elevhälsans medicinska insatser

Verksamhetschefen har det odelade ledningsansvaret för elevhälsans medicinska insatser inom de kommunala grund- och gymnasieskolorna. Verksamhetschefen har uppdraget att samordna personalmöten, fortbildning och handledning för skolsköterskor och skolläkare. Samordning sker även kring arbetsuppgifter t ex. insamling av statistik för kvalitetssäkring. I uppdraget ingår även ansvar, bedömning och sammanställning av avvikelser.

Verksamhetschefen har gett det medicinska ledningsuppdraget utöver skolsköterskornas egna medicinska uppdrag för diagnos, vård och behandling till en skolläkare.

Struktur för uppföljning och utvärdering

Uppföljning av egenkontroll

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2§. 7 kap. 2§ p2

Alla elever erbjuds hälsobesök enligt socialstyrelsen riktlinjer för de medicinska insatserna.

Insamling av data sker vid varje läsårsslut och presenteras i en verksamhetsrapport. Antal hälsobesök, planerade och oplanerade besök. Vaccinationer rapport direkt via länk från det digitala journalsystemet till det nationella vaccinationsregistret.

Rapportering om biverkningar sker till läkemedelsverket enligt gällande rutiner.

Egenkontroll av läkemedel sker enligt rutin ett antal gånger per termin och kollegial kontroll en gång per läsår.

Elevhälsans medicinska insatser har regelbundna möten där patientsäkerhetsfrågor tas upp utifrån avvikelser som inkommit. På möten diskuteras:

- Kompetensutvecklingsbehov
- Tjänstefördelning
- Planering och genomförande av basprogram
- Kvalitetsarbete och att alla ska vara aktiva i kvalitetsutveckling

Dokumentationsskyldighet

De medicinska insatserna inom elevhälsan dokumenterar i ett digitalt journalsystem som är uppbyggd av flera moduler. Från dessa moduler kan statistik bearbetas.

Loggar sker enligt rutiner i det digitala journalsystemet PMO. Regelbundna möten med fokus på att utveckla dokumentationen i PMO görs där ett antal skolsköterskor tillsammans med verksamhetschefen och systemförvaltaren deltar.

Medicinskteknisk utrustning

Kalibreras årligen och byts ut vid behov.

Besök på skolor

Vid besök ute på skolsköterskornas mottagningar gås rutiner för de olika momenten inom uppdraget igenom. En kontroll av läkemedel och vaccinationsförvaring görs.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS: 2011:9,4 kap. 6 §, 7 kap. 2 § p 3 Beskriv processer som identifierats där samverkan behövs för att förebygga att patienter drabbas av vårdskada samt hur samverkan sker i den egna verksamheten och med andra vårdgivare.

En av de viktigaste och mest grundläggande exempel på samverkan är att skolsköterskan får kännedom om att en ny elev börjat på skolan. **Extern samverkan:** Samverkansavtal för kalibrering av medicinskteknisk utrustning. Samverkan med barnhälsovården för överrapportering av elever före skolstart. Samverkan med Socialtjänst, BUP, BUMM och ungdomsmottagningen sker kontinuerligt.

Risakanalys

SOSFS: 2011:9, 5 kap. 1

Skolsköterska och skolläkare ansvarar för att identifiera och rapportera till verksamhetschef vid väsentliga förändringar i verksamheten som kan innebära risk för negativa händelser eller tillbud. Verksamhetschefen ansvarar för att tillsammans med berörda professioner göra en bedömning/risakanalys och informera rektor för åtgärder och återförande till verksamheten lokalt.

Hälsa- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet

SFS 2010:659, 6 kap. 4 § och SOSFS 7 kap. 2 § p 5

Avvikelser

Avvikelsehantering ska inte enbart ses som en funktion att hitta och hantera fel. Det handlar mer om att systematiskt samla kunskaper och få en ökad förståelse som hjälper elevhälsans medicinska insatser att förbättra metoder och handläggning.

En avvikelse är en händelse som vi inte förväntar oss och som kan innebära en risk för patienten eller orsaka en skada. För att förebygga misstag på grund av bristande kunskap, organisation, rutiner, personella resurser med mera ska alla avvikelser rapporteras.

Avvikelser som inte orsakat skada på enskilda personer skall också anmälas. Exempel vaccin som förstörts på grund av felaktig hantering under transport eller på grund av att kylskåpet inte fungerat.

Vårdnadshavare, elever, skolläring och skolpersonal hör ibland av sig med klagomål. Detta kan bero på missförstånd, otydlighet i kontakten/mötet eller på faktiska omständigheter och förhållanden som bör åtgärdas.

Orimliga eller felaktiga förväntningar på verksamheten kan också leda till klagomål.

Anmälan enligt Lex Maria

Anmälan görs av verksamhetschef i samråd med medicinsk ansvarig skolläkare till inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Exempel på sådant som bör anmälas enligt Lex Maria

- Förväxlingar av identitet, felaktiga förskrivningar, feldoseringar
- Avvikelse där läkemedel är inblandade
- Utebliven eller fördröjd vård eller behandling
- Felaktigt utförd undersökning, vård eller behandling
- Otillräcklig eller felaktig information till patienten och anhöriga
- Brister i arbetsrutiner, i vårdens organisation eller i samarbetet mellan olika vårdenheter
- Återkommande likartade avvikelser

Lokala rutiner

Rutiner för avvikelse hantering finns i den lokala metodboken.

Skolsköterska och skolläkare rapporterar till verksamhetschefen händelser som har medfört skada eller hade kunnat medföra skada för elev i samband med vård och omhändertagande.

Verksamhetschefen ansvarar för händelseanalys och utser analysteam vid behov.

Verksamhetschefen ansvarar för åtgärder och tidsplan. Verksamhetschefen sammanställer och återför resultat och åtgärder från avvikelsehanteringen till verksamheten.

Analys av avvikelser 2015

Totalt har 48 avvikelser inkommit under 2015 vilket är en minskning jämfört med 2014.

Orsaken är väntad då mycket arbetet gjorts med förbättring av rutiner för att upptäcka och förebygga att avvikelser uppstår. Resultatet visar att de nya rutinerna har säkrat arbetet och risken för avvikelser har minskat inom de områden där rutiner förbättrats.

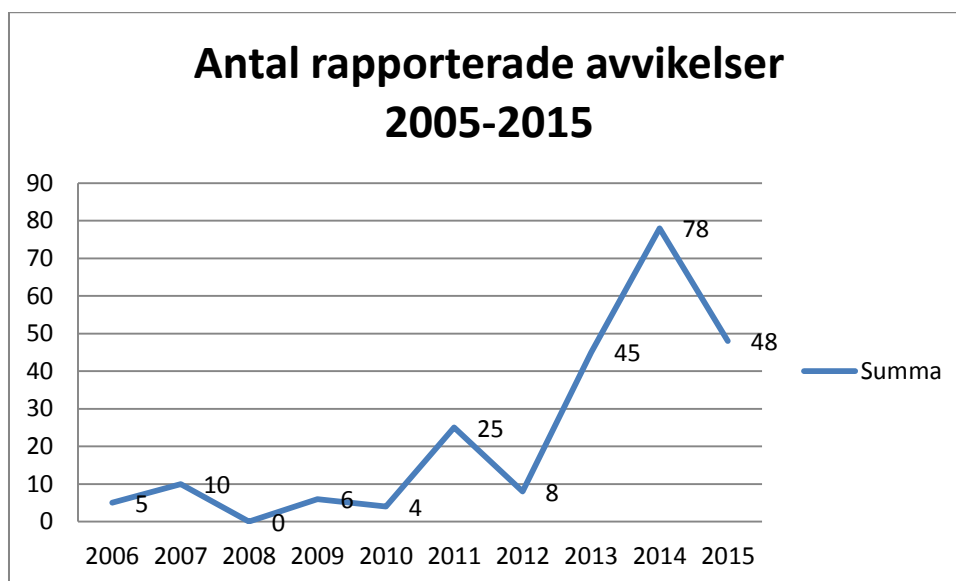

Bild 1. Inkomna avvikelser 2005-2015

Avvikelse sker vid utebliven genomgång av journaler på nya elever som börjar på skolan. Hälsokontroller som avviker och som inte satts upp på väntelistan för uppföljning. Rutiner för genomgång av journaler och avvikande hälsokontroller finns och går igenom regelbundet. Avvikelse som sker på annan vårdinstans som påverkar skolsköterskans fortsatta arbete när ansvaret ligger hos oss. Hälsokontroller och vaccinationer som inte är utförda hos tidigare vårdgivare är ett återkommande problem och ökar belastningen på skolsköterskor och skolläkare.

Medicinteknisk utrustning

Kylskåp som inte höll rätt temperatur har bytts ut.

Personal som utgör en säkerhetsrisk

Under våren 2015 upptäcktes avvikelser i den omfattningen att en anmälan av legitimerad personal som utgör en säkerhetsrisk gjordes till inspektionen för vård och omsorg (IVO). Den anställda var olovligt frånvarande från sitt arbete och hen har inte följt gällande riktlinjer och rutiner i sitt arbetsutförande. I augusti 2015 avslutades skolsköterskans anställning i kommunen då hen uteblivit sedan mars-2015.

IVO har i sin tur skickat ärendet vidare till hälso- och sjukvårdsnämnden med rekommendationer att legitimationen ska återkallas. IVO bedömer att skolsköterskan systematiskt undanhåller sig myndigheternas tillsyn och anser att det är en grund för att

återkalla legitimationen. Ärendet är inte avslutat hos hälso- och sjukvårdsnämnden. Ingen vårdskada har kunnat identifieras. Samtliga avvikelser har åtgärdats och ny personal har anställts.

Hantering av klagomål och synpunkter

Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 7 kap 2 § p 6

Verksamhetschefen tar emot och utreder klagomål och synpunkter.

Ett klagomål har inkommit under 2015. Händelsen rör utlämnande av tillväxtkurva via elev till vårdnadshavare. Familjen upplevde ett samband med det inträffade och sitt barns utveckling av sjukdom. Efter analys överensstämmer inte det inträffade i tid med händelsen och elevs sjukdom. Rutiner för utlämnande av tillväxtkurvor har ändrats för att undvika missförstånd.

Sammanställning och analys

SOSFS 2011:9, 5 kap. 6 §

Verksamhetschefen går regelbundet igenom aktuella negativa händelser, sammanställer och återför resultat till verksamheten.

Samverkan med patienter och närstående

SFS 2010:659 3 kap. 4 §

Skolsköterskor och skolläkare strävar alltid efter ett samarbete med vårdnadshavarna. Utifrån elevens ålder och mognad involveras alltid eleven.

Vid skolstarten lämnas skriftligen en information kontaktuppgifter till vårdnadshavare i förskoleklassen.

- Vid inskrivning av elev i grundskolan under läsåret erbjuds ett samtal med eleven.
- Inför all vaccinering krävs ett skriftligt godkännande från vårdnadshavarna.
- Inför hälsobesöken i förskoleklass, år 4, år och 7/8.
- Vid sjukdom, skada eller symptom strävar skolsköterska efter att lämna information utifrån ålder och mognad till eleven och kontaktar vårdnadshavare vid behov.
- Tolk används vid behov.

Det är frivilligt att ta del av elevhälsans medicinska hälsoprogram.

Resultat

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 3

Måluppfyllelse

Bemanning grundskolan

Under året har ett antal skolskötersketjänster inte varit tillsatta med ordinarie personal. Bemanningen har lösts med inhyrd personal från Firstmed och tidigare anställd skolsköterska som timvikarie. Prioritering av arbetsuppgifter har gjorts på vissa enheter för att lösa det ökande trycket på den medicinska insatsen.

Bemanning gymnasiet

Järfälla vägledningscentrum (JVC) anställde en skolsköterska på 40 procent januari 2015 och i december utökades tjänsten till 100 procent på grund av det höga antalet nyanlända elever som bereds plats på gymnasieskolan. Övriga tjänster på gymnasieskolorna har varit tillsatta.

Riksfaktorer

Under höstterminen 2015 upplever fler skolsköterskor och skolläkare än tidigare stress, elevantalet upplevs som högt på vissa enheter och det leder till stress och risk för patientsäkerheten.

Övergripande mål och strategier för kommande år

- Verksamhetschefen kommer se över rutiner för de medicinska insatserna och omfördela arbetsuppgifter om det blir nödvändigt på grund av den ökande belastningen på de medicinska insatserna.
- Tidsberäkning av arbetsuppgifter för att analysera om arbetsuppgifter och tjänstefördelningen påverkar patientsäkerheten.
- Vid de regelbundna journalgranskningarna kommer vi att kunna identifiera behov av kompetensutveckling inom dokumentation och även höja patientsäkerheten genom att säkerställa att rutiner för dokumentation följs. Mallar för dokumentation i PMO

uppdateras för att säkerställa att vi får en mer likvärdig dokumentation som leder till ökad patientsäkerhet.

- Förbättra rutiner utifrån analys av de avvikelser som inkommit 2015.
- Metodboken förnyas och uppdateras kontinuerligt.
- Kontinuerlig utbildning och kompetensutveckling inom det medicinska uppdraget